

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
Факультет філології та журналістики
Кафедра англійської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи
_____ (Год Б.В.)

“ ___ ” _____ 2009 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Теоретичний курс іноземної мови: лексикологія”

для студентів 4 курсу

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта
Напрямок підготовки: 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Мова і література (англійська, німецька);
6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література Мова і література (англійська)

УДК 81'373 = 111
ББК 81. 432.1-3 р 30

Теоретичний курс іноземної мови: лексикологія. Програма навчальної дисципліни. – Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, 2009. – 12 с.

Розробники:

Алефіренко Л.Б., канд. філол. наук, доцент кафедри англійської філології Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Коваленко М.М., викладач кафедри англійської філології Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Недовіс Т.О., викладач кафедри англійської філології Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Гриценко В.В., викладач кафедри англійської філології Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Рецензенти:

Воскобойник В.І., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов ПУСКУ

Сирота Ю.О., канд. філол. наук, доцент кафедри перекладу ШЕП

Затверджено вченою радою Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Протокол №3 від “29”жовтня 2009 р.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: (к-ть кредитів) 1,5 Модулів: к-ть Модулів 2 Загальна кількість годин: к-ть годин 54	Шифр та назва напрямку (Педагогічна освіта) Шифр та назва спеціальності (6.010100 <i>Педагогіка і методика середньої освіти. Мова і література (англійська, німецька)</i> (6.010100 <i>Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література)</i> Освітньо- кваліфікаційний рівень (бакалавр)	Обов'язкова Рік підготовки: 3,4 Семестр: 1 Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): Ін-4 – 16 год У-3 – 14 год Семінари: Ін-4 – 12 год У-3 – 14 год Самостійна робота: Ін-4 – 13 год У-3 – 13 год Індивідуальна робота: Ін-4 – 13 год У-3 – 13 год Вид контролю: (екзамен)

МЕТА

Курс є однією з дисциплін теоретико-лінгвістичного циклу, які формують професійну особистість учителя-філолога. Він сприяє формуванню навичок аналітичного, теоретико-узагальнюючого та теоретико-систематизуючого підходів до мови. Курс побудований на основі вимог сучасної науки про мову з урахуванням наукових досягнень як вітчизняного, так і зарубіжного мовознавства.

Теоретичний курс має на меті розкрити сутність різноманітних мовних процесів, показати причини та шляхи утворення тих специфічних особливостей, що характерні для словникового складу сучасної англійської мови.

Досягненню цієї мети сприятиме виконання таких **завдань**:

- 1) розкрити закономірності розвитку і формування словникового складу сучасної англійської мови;
- 2) показати системні зв'язки в лексиці англійської мови;
- 3) навчити студентів спостерігати певні мовні явища й тенденції та встановлювати між ними зв'язок;
- 4) активізувати знання студентів із різних мовознавчих дисциплін;

- 5) навчити студентів розуміти та пояснювати загальні причини особливостей словникового складу сучасної англійської мови;
- 6) ознайомити студентів із особливостями формування смислових структур багатозначних слів та їх вживання в різних контекстах;
- 7) навчити студентів робити лексичний та словотвірний аналіз.

Курс побудований на основі вимог сучасної науки про мову з урахуванням наукових досягнень як вітчизняного, так і зарубіжного мовознавства. При загальному об'ємі курсу передбачено:

- 1) іноземне відділення: 54 год. – 16 годин лекцій і 12 годин практичних занять, самостійна робота – 13 годин, індивідуальна робота – 13 годин (форма контролю – іспит).
- 2) українське відділення: 54 год. – 14 годин лекцій і 14 годин практичних занять, самостійна робота – 13 годин, індивідуальна робота – 13 годин (форми контролю немає).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Тема 1. Вступ. Загальна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.

Лексикологія як розділ науки про мову. Синхронія та діахронія в лексикології. Теоретичне і практичне значення лексикології та її взаємозв'язок з фонетикою, граматикою, стилістикою.

Теоретичні основи вивчення словникового складу англійської мови. Парадигматичний та синтагматичний рівні аналізу мовних одиниць. Систематичність словникового складу мови. Слово як основна одиниця мови. Основні ознаки слова в англійській мові.

Основні проблеми курсу лексикології сучасної англійської мови. Основні роботи вітчизняних та зарубіжних вчених з англійської лексикології.

Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.

Об'єм словника та його вживання. Зміни в словниковому складі мови і фактори, що їх зумовлюють. Характерні особливості сучасної англійської лексики. Проблеми класифікації словникового складу англійської мови. Шляхи проникнення іншомовних слів в англійську мову. Асиміляція запозичених слів, типи асиміляції. Вплив запозичених слів на фоно-морфологічну та лексико-семантичну систему англійської мови.

Тема 3. Семантична структура англійського слова. Зміни в семантичній структурі слова.

Загальне уявлення про характер значення слова. Референтний та контекстуальний підхід до проблеми значення слова. Смыслова структура слова. Полісемія, її роль в мові і принципи цього явища. Смыслова структура багатозначного слова.

Історична змінюваність смыслової структури слова. Лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори, що лежать в основі семантичних процесів.

Метафора та метонімія, розширення та звуження значення слова, так зване “погіршення” та “покращення” значення слова, екстралінгвістичний характер цих термінів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Тема 4. Синонімія в сучасній англійській мові.

Роль і призначення синонімів як виразно-експресивних засобів словникового складу мови. Проблема визначення синонімів. Критерії синонімічності. Проблема класифікації синонімів. Традиційний поділ синонімів на ідеографічні, стилістичні та абсолютні. Можливість виділення підгруп серед ідеографічних синонімів. Особливості лексико-словотвірних синонімів. Поняття синонімічної домінанти. Формування синонімічних рядів.

Тема 5. Антонімія та омонімія в сучасній англійській мові.

Роль і призначення антонімів як виразно-експресивних засобів словникового складу мови. Проблема визначення антонімів. Класифікація антонімів. Омонімія.

Тема 6. Морфологічна структура англійських слів і словотвір.

Морфологічна структура слова в сучасній англійській мові. Слова і морфеми. Принципи аналізу морфемної структури слова. Поняття про словотвірне значення, словотвірний тип, словотвірну модель, твірну та похідну основу. Продуктивні та непродуктивні моделі утворення слів у сучасній англійській мові. Полісемія та омонімія афіксів. Принципи класифікації афіксальних морфем. Англійська фразеологія.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З КУРСУ

	Кількість годин, відведених на:				
	Лекції (Ін-4/У-3)	Семін. та практ. зан. (Ін-4/У-3)	Лаб. зан.	Самостійну роботу (Ін-4/У-3)	Індивід. роботу (Ін-4/У-3)
Змістовий модуль I.					
Тема 1. Вступ. Загальна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.	4/2	2/2			
Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.	2/2	2/2	-	6/6	6/6
Тема 3. Семантична структура англійського слова. Зміни в семантичній структурі слова.	2/2	2/2			
Змістовий модуль II.					
Тема 1. Синонімія в сучасній англійській мові.	4/4	2/4			
Тема 2. Антонімія та омонімія в сучасній англійській мові.	2/2	2/2	-	7/7	7/7
Тема 3. Морфологічна структура англійських слів і словотвір. Фразеологія.	2/2	2/2			
Усього годин	16/14	12/14	-	13/13	13/13

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль I		
1.	Lexicology as a Branch of Linguistics. Synchronic and Diachronic Approach to the Investigation of Lexical Units.	2

2.	Change of Meaning. Causes and Nature of Semantic Changes. Elevation and Degradation of Meaning. Narrowing and Broadening of Meaning.	2
3.	Polysemy and Homonymy in English. Synchronic and Diachronic Approach to Polysemy. Classification of Homonyms in English.	2
4.	Synonymic Relations in Modern English. Classification of Synonyms. Euphemisms in English.	2
Змістовий модуль II		
5.	Antonymy in Modern English. Classification of Antonyms. Antonymy and Polysemy.	2
6.	Word-Formation in English. Main Categories of Word-Formation. Productive Ways of Forming New Words in English.	2
7.	English Phraseology. Main Criteria of Qualifying Phraseological Units in Modern Linguistics. Principles of Classification of Phraseological Units.	2

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль I		
1.	Word Meaning and Its Interpretation in Linguistics	2
2.	Change of Meaning	2
3.	Polysemy and Homonymy in English	2
Змістовий модуль II		
4.	Synonymic Relations in Modern English	2
5.	Antonymy in Modern English	2
6.	Word-Formation in English. English Phraseology	2

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
Змістовий модуль I		
1.	The peculiarities of forming of polysemantic words (exercises).	6
2.	The classification of homonyms in Modern English (exercises).	
Змістовий модуль II		
3.	Antonymy in Modern English (exercises).	7
4.	Word-Formation in English (exercises).	

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ,
НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ**

№ з/п	Тематика завдань	Кількість годин
1.	Lexical Meaning and Semantic Structure of English Words	13
2.	Transference of Names Resulting from Tropes	
3.	Semantic Relations in Paradigmatic: Semantic Fields	
4.	Stylistic Differentiation of English Words	
5.	Archaisms and Neologisms in English	
6.	Peculiarities of Formal and Informal Style in English	
7.	Formation of Synonymous and Antonymous Clusters in English	
8.	Communicative Phraseological Units and Peculiarities of Their Translation into Ukrainian	
9.	Productive Models of Forming Nouns in English	
10.	Productive Models of Forming Verbs in English	
11.	Structural and Semantic Peculiarities of English Idioms and Their Usage in English	
12.	Ways of Forming Compound Words and Principles of Their Classification	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Поточний контроль		Індивідуальне завдання (навчальний проект)	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	20	40	100
20	20			
20+20=40				

Шкала оцінювання:

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	відмінно	90-100 балів
B	добре	83-89 балів
C	добре	75-82 балів
D	задовільно	68-74 балів
E	задовільно	60-67 балів
FX	незадовільно з можливістю повторного складання	35-59 балів
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34 балів

Критерії оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такою системою:

0 балів – теоретичні питання не підготовлені, практичні завдання не виконано;

1 бал – виконання завдання лише розпочато;

2 бали – незадовільне виконання завдань;

3 бали – виконання завдань з суттєвими помилками: суттєві неточності в усній відповіді на теоретичне питання, суттєві помилки в самостійно виконаних вправах; низький рівень аналітичності; 4-5 помилок у контрольних роботах;

4 бали – виконання завдань з незначними помилками: неточності в усній відповіді на теоретичне питання, незначні помилки в самостійно виконаних вправах; незначний рівень аналітичності; 2-3 незначні помилки в контрольних роботах.

5 балів – повне й правильне виконання завдань: вичерпна усна відповідь на теоретичне питання, яка засвідчує розуміння студентом обговорюваної проблеми; повне письмове виконання вправ; аналітичний підхід до мовних процесів; а також

повна й правильна відповідь на питання контрольних робіт (допускається одна незначна помилка).

ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Antrushina G.V. English Lexicology: Учеб. пособие для студентов / Antrushina G.V. – М. : Дрофа, 1999.
2. Arnold L.V. The English Word / Arnold L.V. – М. : Высш. школа, 1985.
3. Ginzburg R.S. A Course in Modern English Lexicology / Ginzburg R.S. – М. : Высш. школа, 1976.
4. Кваселевич Д.І. та ін. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Навч. посібник / Кваселевич Д.І. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2001.
5. Raevska N.N. English Lexicology / Raevska N.N. – К. : Вища школа, 1976.
6. Харитончик З.А. Лексикология английского языка / Харитончик З.А. – Минск : Высшая школа, 1992.

Додаткова література:

1. Арнольд И.В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика ее исследования / Арнольд И.В. – М. : Высш. школа, 1986.
2. Ахманова О.С. Очерки по общей и русской лексикологии / Ахманова О.С. – М. : Наука, 1967.
3. Ахманова О.С. Теория словообразования и задачи обучения иностранным языкам / Ахманова О.С. // Филологические науки. – 1974. – № 6 – С. 36-46
4. Алехина А.И. Семантические группы во фразеологии современного английского языка / Алехина А.И. – Минск : Вышэйшая школа, 1978.
5. Амосова А.А. Основы английской фразеологии / Амосова А.А. – М.: Высш. школа, 1973
6. Архипов И.К. Семантика производного слова английского языка / Архипов И.К. – М. : Наука, 1984. – С. 4-8.
7. Жлуктенко Ю.А. Английские неологизмы / Жлуктенко Ю.А. – К. : Наука, 1982. – С. 18-24
8. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів / Верба Л.Г. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2003.
9. Гинзбург Е.Л. Словообразование и синтаксис / Гинзбург Е.Л. – М. : Наука, 1979.
10. Гинзбург Е.Л., Хиддекель С.С. Лексикология английского языка / Гинзбург Е.Л., Хиддекель С.С. – Харків : Основа, 1993. – С. 24-38
11. Брагина А.А. Синонимы и их истолкование / Брагина А.А. // Вопр. языкознания. – 1978. – № 6. – С. 63-73
12. Бортничук Е.М. Словообразование в современном английском языке / Бортничук Е.М. – М. : Наука, 1976
13. Вилюман В.Г. Английская синонимика / Вилюман В.Г. – М. : Высш. школа, 1980. – 120 с.
14. Дубинец Э.М. Неологизмы в современном английском языке / Дубинец Э.М. // ИЯШ. – 1991. – № 6 – С. 90-92.

15. Кунин А.В. Фразеология современного английского языка / . Кунин А.В. – М. : Наука, 1971.

16. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови / Мостовий М.І. – Харків : Основа, 1993. – 180 с.

